

Faglig mangfold i en målrettet kontekst

Svar til Roald Flemmestads artikkel i Diakonos jan. 89. Ved Kirsten Tornø, Kari Thomassen, Jarle Karlsen og Brita Bye.

Vi er 4 sykepleiere/diakonikandidater som i over et år har arbeidet sammen i en «Tro/Fag» gruppe. Vi møtes en gang i måneden og arbeider med problemstillinger knyttet til integrasjonen av kristen tro og profesjonell behandling som vi møter på våre respektive arbeidsplasser.

Med dette som utgangspunkt har vi lyst til å kommentere Roald Flemmestads artikkel.

Fagets egne premisser:

Roald Flemmestad sier at hvert fag må først få være seg selv før det kan integreres i noe annet. Fagene må først og fremst virke på sine egne premisser.

Dette er vi enig i, men hva er fagets egne premisser? Det er med den diakoniutdannede sykepleiers øyne vi har lest Roald Flemmestads artikkel. Utifra dette vil vi si noe om sykepleiefagets egne premisser og hvilke konsekvenser disse får for integrasjonen mellom tro og fag, samt hvorledes diakonisyntet vårt og de diakonale fag bør virke inn på vår utøvelse av sykepleie.

Vi opplever at Roald Flemmestads artikkel bærer preg av grundige teologiske refleksjoner, men at han har liten kon-

takt med den helsefaglige virkelighet som han knytter disse til.

«Å sause sammen likt og ulikt»

Roald Flemmestad snakker om blandingsøkonomi mellom tro og fag hvor man sauser sammen likt og ulikt. Følgelig blir troen ett sett med religiøse behandlingsteknikker. Ja, han sier sogar at kristentroen forfaller til å bli et stykke sykehusbehandling. «Troen er ikke en dennesidig ressurs men Kristi eskjatologiske løfte til disiplene!»

Videre viser Roald Flemmestad til Luthers to-regiments lære som sier at Guds verdslige styre og hans åndelige rike ikke skal sammenblandes. Utifra dette forstår vi Roald Flemmestad dithen at fag må være fag og tro må være tro. Tar man troen med i fagutøvelsen, blir den redusert til en «religiøs behandlingsteknikk». Dette opplever vi som snevert og provoserende. En slik forståelse gir lite rom for integreringstanken. Og det er nettopp integrasjonen mellom tro og fag, uttrykt gjennom sykepleien og diakonifagene, vi opplever som en av bærebjelkene i vår øvrige DIAKON utdanning.

Luthers to-regimentslære har sikkert vært et nyttig redskap til å hindre paver og keisere i å mose ned hverandres blomsterbed, men som et redskap til å integrere tro og fag på et sykehus er den aldeles bak mål!

Det er ikke to regimenter som ligger i sykesengene men hele mennesker. Det er disse hele menneskene – pasientene som vi sykepleiere og diakonikandidater må forholde oss til, både på det fysiske, sosiale og åndelige plan!

Helhetligsykepleie og forholdet mellom tro og fag:

I følge Internasjonal Counsel of Nurses' yrkesetiske retningslinjer er vi som sykepleiere forpliktet til å ivareta pasientenes åndelige behov: «Sykepleieren tar i sin praksis utgangspunkt i at mennesket er en helhet, der fysiske, psykiske og åndelige behov kan gjøre seg gjeldede uansett hvor spesialisert omsorgen er».

I henhold til våre yrkesetiske retningslinjer må det derfor være legitimt og til tider nødvendig for sykepleieren å trekke inn ulike aspekter av kristen tro og sjelesorg i sin utøvelse av åndelig omsorg når pasienten trenger det. Dette må være mulig ut ifra en sykepleiefaglig vurdering, og må ikke sees på som å sause sammen likt og ulikt, eller trække oppi prestens fagfelt.

For å utøve helhetlig sykepleie må sykepleieren være villig til å se mennesket i et holistisk perspektiv. Holismen fremhever at det hele mennesket er mer enn summen av de enkelte deler. Skal en sykepleier gi helhetlig omsorg må hun ta i betraktning både den trosoppfatning som ligger til grunn hos pasienten, samt konflikter av psykososial art som er sammenvevet i personlighe-

KRONIKK

ten, i tillegg til pasientens fysiske lidelser. For at en prest virkelig skulle kunne formidle «Kristi eskjatalogiske håp» til pasienten, så må han møte pasienten på det plan vedkommende befinner seg. Derfor mener vi at presten ikke kan beskjefte seg kun med rendyrkede religiøse problemstillinger da fysiske, psykiske og sosiale forhold også vil påvirke disse. Vi er derfor uenige med Roar Flemmestad i at «bruk av Freud og bibelvers reduserer presten til en religiøs terapeut». Selvfølgelig ser vi at dette er en reell fare dersom presten ikke er seg bevisst sitt eskjatalogiske hovedanliggende.

«Troen er ikke en dennesidig ressurs»

I følge Roald Flemmestad er hovedanliggende i den kristne tro det eskjatalogiske håp som ligger i at Kristus har beseiret døden. Dette kan vi gi vår tilslutning til. Hvis ikke tyngdepunktet i vår kristne tro ligger i det evighetsperspektivet som det eskjatalogiske håp gir oss, så er vi enige i at det er stor fare for at den kristne tro reduseres til en religiøs behandlings-teknikk verdsatt for sin «terapeutiske effekt, på linje med new age og plastfyllinger i tennene» som Roald Flemmestad så malerisk beskriver. Imidlertid synes vi Roald Flemmestad svinger pendelen over til den motsatte ytterlighet ved å redusere den kristne tro til kun å dreie seg om de himmelske løfter. «Jesus løvte aldri å løse våre timelige problemer», sier han.

Selv om vi ser mye uforløste lidelser hos våre pasienter, iherdig bønn til tross, tror vi at Gud har omsorg for enkeltmennesket i dets «her og nå» situasjon. Vi har sett at Han har gitt pasienter styrke og kraft til å holde ut og til tider finne mening i sykdom og kriser.

Vi arbeider daglig med hvordan vi som sykepleiere kan tilrettelegge sykepleien til pasienten som f.eks. strever med angst eller skyldfølelse under sitt sykehusopphold. Klarer vi å se mennesket bak diagnosen? Hvilke redskaper bruker vi? Eller – er dette et område vi som diakonutdannede sykepleiere ikke kan gå inn på?

I vårt arbeid som sykepleiere, møter vi også pårørende. Dette skjer ofte i en av livets tyngste faser – som når en ektefelle, barn, slektning eller venn blir stående alene igjen etter et dødsfall. Vi er der sammen med dem i situasjonen.

«Vi er samlet inne hos NN, som er i midten av livet, konen, barna og jeg som primærsykepleier. Gjennom noen lange og vanskelige uker, har vi blitt kjente og trygge på hverandre. Trygge til å kunne samtale om det vanskelige – om ens tro, begravelse, om hva som skjer time for time med mannen hennes.

Da han nå dør, blir vi sittende en stund. Det er da konen uttrykker et siste håp. Hun tror det finnes noe etter dette livet, og sier: «dette kan ikke være slutten!»

Vi velger å se på dette som et bevis på at mennesket har et åndelig behov. Vi velger også å tro at for henne vil dette håpet kunne gi henne krefter til å fortsette livet uten mannen.

Vi trenger redskaper til å kunne møte disse situasjonene og utfordringene i vårt yrke. Den åndelige dimensjon i menneskelivet, lever fullt ut også på sykehuset. Som diakoniutdannede sykepleiere, ønsker vi å være i stand til å møte og ivareta også den åndelige dimensjon hos pasienten.

«Hun ligger i sengen – en eldre kvinne med kreft. Hun

hadde hatt et ønske om å leve en stund til. Et ønske om en fin tid sammen med mannen. Depresjonen kommer gradvis, krefte avtar. Gråten er ikke langt borte, og tårene kommer raskt når vi snakker litt om tidligere tider. På spørsmål om hun ønsker å snakke med noen, spør hun om jeg mener presten? Hva er dette uttrykk for? Har jeg klart å oppfatte et behov? Denne dagen var det et uttrykk for å snakke litt om tro og bønn. Det var ikke så enkelt for henne å forstå hvordan Gud kunne høre tankene hennes. Det ble også vanskelig når hun ikke lenger kunne huske «Fadervår». Hun ble trygg når hun ble møtt på det hun tenkte på. Vi leste det skrevne Fadervår sammen. Hun trengte å bli møtt her og nå. Senere ønsket hun også samtale med presten».

Etter å ha arbeidet 1 1/2 år, opplever vi stadig at en kristen tro for mange mennesker er en dennesidig ressurs. Dette er realiteten! (Selvom Flemmestad i sin artikkel, slik vi oppfatter den, advarer mot dette).

Utdanningen

Flemestad påpeker faren ved å sammenblande kristen tro og fag. Vår egen erfaring fra grunntutdanningen var at dette i liten grad skjedde.

Vi ble utdannet til sykepleiere og opplevde på flere måter at diakonifagene ble mindre prioritert og vanskeligere å plassere. Det var vanskelig å knytte diakonien til vår sykepleieutdanning, og mange følte en frustrasjon i forhold til diakoni og diakoniutdanning.

Flere faglærere ved Diasyk henviste til det fjerde året, dvs. diakoniutdanningens 2. avdeling. Dessverre er det en realitet at mange studenter unnlater å ta hele utdanningen. For mange

Forts. neste side

KRONIKK

Fra forrige side

skyldes det sosiale og økonomiske forhold. Men vi tror også en viktig grunn er manglende motivasjon og engasjement for en diakonal utdanning. Dette må skolen klart ta sin del av ansvaret for.

Hva så med det 4. året?

Til en viss grad opplevde vi også her at de ulike fagene fungerte som avgrensede enheter. Vi savnet at det i større grad ble fokusert på sammenhengen mellom de ulike fagene. En positiv side er fordypningsmulighetene og praksisperioden. Spesielt fordypningsområdet «Kristen tro og profesjonell behandling» vil vi trekke fram. Dette ga oss økt innsikt i hvordan vi på en faglig måte kan møte problemstillinger i forholdet mellom tro og fag i vår yrkesutøvelse.

Diakonifagene er i stor grad rettet inn på tjeneste i menighet. Vi ser det positive i dette, spesielt i en tid hvor behovet for soknediakoner er stort, men dette må ikke hemme de andre sider av diakonien.

Diakonhjemmets mål er å utdanne diakonikandidater til tjeneste i kirken, diakonale institusjoner og samfunnet. Skolens undervisningsplan må være rettet mot dette, både i undervisning og pensumvalg.

Helhet og integrasjon

Vårt poeng er at utdannelsen må gi diakonikandidaten unnsikt og kunnskap om hvordan kristen tro kan være en ressurs i yrkesmessig sammenheng. Ikke bare som en motivasjonsfaktor, men som hjelp og veiledning til å møte utfordringer og konflikter i arbeid med mennesker på en faglig måte.

Vi mener det er riktig å ta hele mennesket på alvor, og vi tror diakoniutdanningen og vår kristne tro gir oss en økt mulig-

Forts. neste side

DIAKONHJEMMETS TEOLOGISK/ ADMINISTRATIVE HØGSKOLE:

inviterer til følgende kurs/seminarer høsten 1989:

– Aktuelle tema i kirkeadministrasjonen

30. okt. – 3. nov. 1989

Kirken står overfor en rekke utfordringer når det gjelder ledelse og administrasjon i menighetene. Kurset vil ved hjelp av en rekke personer med bred erfaring fra dette området søke å gi deltakerne innsikt og evne til fornyet ledelse og administrasjon på sine respektive arbeidsplasser i kirken.

Pris: Kr. 1.500,-.

Påmeldingsfrist: 15. okt. 1989.

Arrangør: Administrasjonslinjen på Diakonhjemmets Høgskolesenter.

– Ungdom og samliv

20. – 21. nov. 1989

Kurset tar sikte på å gi kirkelige medarbeidere som arbeider med ungdom kunnskap og trygghet til å ta opp samlivsspørsmål.

Pris: Kr. 600,-.

Påmeldingsfrist: 6. nov. 1989.

– Åndelig omsorg – uklart moteord eller konkret utfordring i den profesjonelle omsorg

27. – 29. nov. 1989

Kurset tar sikte på å arbeide med hvordan vi bedre kan ivareta åndelige behov hos mennesker i sykdom og krise.

Deltakere: 15 helse- og sosialarbeidere innen somatisk omsorg, psykiatri, rusmisbrukeromsorg m.m.

Pris: Kr. 900,-.

Påmeldingsfrist: 10. nov. 1989.

Samarbeid med frivillige, men på hvilke premisser?

29. nov. 1989 kl. 09.00 – 15.00 (På Diakonissehuset, Oslo)

«Prosjekt hjelpetjeneste» har i 3 år samlet erfaringer fra samarbeid mellom frivillig besøkstjeneste og sykehus i Oslo. Med utgangspunkt i dette prosjektet, vil sentrale problemstillinger omkring profesjonalitet og frivillige bli drøftet.

Pris: Kr. 120,-.

Påmeldingsfrist: 20. nov. 1989.

Arrangør: Norsk Diakonihøgskole og Diakonhj. Teol./Adm. Høgskole.

– Høstprogram for PC-kurs

Diakonhjemmets Høgskolesenter inviterer til matnyttige og rimelige opplæringskurs i PC-bruk med sentral programvare.

2. og 4. okt.: Innføringskurs – pris kr. 700,-.

16. og 18. okt.: Videregående kurs – pris kr. 1.000,-.

2. og 4. nov.: Database-kurs – pris kr. 1.500,-.

– Menneskeverd mellom liv og død

27. sept. 1989, kl. 09.00 – 15.00 (på Diakonhjemmet)

Høring om verdier på glid: Mer livskvalitet – mindre livsrepsekt?

Pris: Kr. 50,-.

Arrangør: Oslo Kirkeakademi og Diakonhj. Høgskolesenter.

Nærmere opplysninger fåes ved henvendelse til Diakonhjemmets Teologisk/Administrative Høgskole, Postboks 23 Vinderen, 0319 OSLO 3, tlf.: (02) 46 39 52.

KRONIKK

het til å imøtekomme mennesker med livs- og trosvansker.

En forutsetning er imidlertid at utdanningen legger vekt på integrering av de ulike fag og helhetlig tenkning. Det må legges vekt på å tydeliggjøre sammenhengen mellom de ulike fagene.

Vi tror dette vil øke forståelsen mellom profesjonene, slik at vi i arbeidssammenheng senere nyttiggjør oss av å hente tverrfaglig kunnskap. Skolen må også i større grad utdype hvordan kristen tro kan integreres i de ulike fagområder.

Vi tror vi dermed blir tryggere på hvordan vi skal forholde oss til vår kristne tro i vår arbeidssituasjon og hvordan vi kan møte problemstillinger i spenningsfeltet tro/fag på en faglig måte. Blir vi tryggere på vårt eget ståsted, ser hvor grensene går for eget ansvars- og funksjonsområde, tror vi at vi lettere kan skape dialog med andre profesjoner og samtidig hjelpe relevante samarbeidspartnere til å utøve helhetlig omsorg bedre.

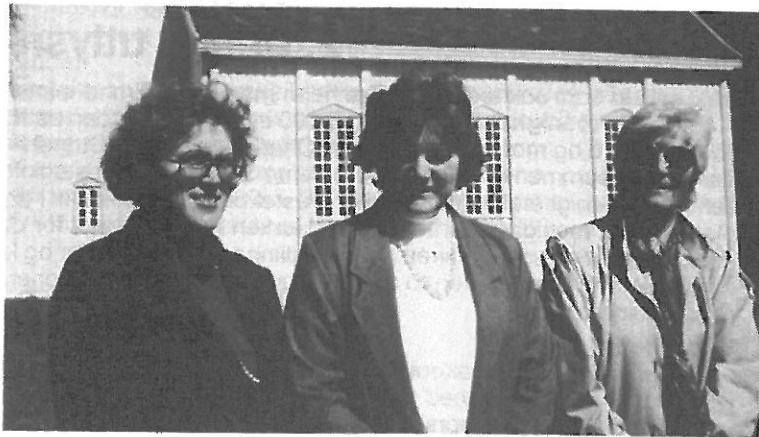
Vårt diakonisyn er preget av et helhetlig menneskesyn. Paulus fremmer dette syn i 1. Tess. 5,23-24 når han sier at «deres ånd, sjel og legeme må bli bevart uskadd». Vi skal ikke forsøke oss på en omfattende teologisk begrunnelse for dette utsagnet, men henviser til de mange bibelske beretningene om hvordan Jesus møtte mennesker. Han viser omsorg for hele mennesket, både folks fysiske tilstand og deres frelse. Eks. Matt. 4,23-24 og Matt. 9,1-8.

En diakon som kun skal beskjeftige seg med «det eskjatologiske håp» vil etter vår mening fort utartes til å bli fjern, blodfattig, lite troverdig og blottet for omsorg. Diakonens hovedoppgave må være; å formidle Kristi kjærlighet til hele mennesket, i lys av det eskjatologiske perspektiv.

DIAKONENE

**Agder Bispedømmeråd
Diakonikonsulenten**

Soknediakon med stort arbeidsfelt

Fra venstre sees Åste Karens Tollheim (leder i diakoniutvalget), Solfrid Johanne Paulsen og Randi Spilling (diakoniarbeider).

Dette kan sies om den nye soknediakonen i Tinn prestegjeld, Solfrid Johanne Paulsen, som i åagynnelsen av april begynte sin gjerning i Atrå, Austbygd, Hovin og Mæl sokn. Geografisk skal hun dekke et område så stort som Vestfold fylke, og det er varierte oppgaver som tillegges en soknediakon. Solfrid etterfølger Randi Spilling som har fungert i stillingen og lagt ned et stort arbeid i bygdene. Like før tilsettingen ble det opprettet et felles diakoniutvalg som vil bli en god støttegruppe for soknediakonen og omvendt.

Solfrid ble innsatt i alle 4 sokn, og undertegnede var tilstede 30.04 i Hovin kirke. Sokneprest Harald Eintveit leste opp og overrakte tjenestebrev fra bisko-

pen. Etter gudstjenesten hadde soknerådet laget i stand kaffe der det seg hør og bør kom mange hilsener til den nye medarbeideren. Hun kvitterte med duettsang sammen med sin forgjenger.

Solfrid er opprinnelig fra Jølster i Sogn og Fjordane. Hun har bakgrunn som lærer, kontorassistent, barne- og foreningssekretær, legesekretær og har arbeidet ved sosialkontor. Sin diakonutdannelse har hun fra Diakonihøyskolen.

Vi ønsker soknediakonen og alle 4 sokn lykke til i arbeidet for diakoniens sak.

**Helge Bie Riber
diakonikonsulent**